

Cauza C-621/21

Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție

Data depunerii:

6 octombrie 2021

Instanța de trimitere:

Administrativen sad Sofia-grad (Bulgaria)

Data deciziei de trimitere:

29 septembrie 2021

Reclamantă:

WS

Pârâtă:

Intervyuirasht organ na Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet

Obiectul procedurii principale

Condițiile prevăzute de Directiva 2011/95/UE în ceea ce privește acordarea protecției internaționale în cazul violenței de gen împotriva femeilor sub forma violenței domestice; posibilitate alternativă de acordare a protecției subsidiare, având în vedere existența unor amenințări cu o crimă de onoare în cazul unei eventuale întoarceri a solicitantei în țara de origine

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Interpretarea Directivei 2011/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 [JO 2011, L 337, p. 9], în temeiul articolului 267 al doilea paragraf TFUE

Întrebările preliminare

1) Definițiile și noțiunile prevăzute de Convenția Națiunilor Unite asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei din 18 decembrie 1979 și de Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice sunt aplicabile – în conformitate cu considerentul (17) al Directivei 2011/95/UE – pentru a califica violența împotriva femeilor întemeiată pe gen drept motiv pentru acordarea protecției internaționale în temeiul Convenției de la Geneva privind statutul refugiaților din 1951 și al Directivei 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate, sau violența împotriva femeilor întemeiată pe gen ca motiv pentru acordarea protecției internaționale în temeiul Directivei 2011/95 are o semnificație autonomă, distinctă de cea prevăzută de instrumentele de drept internațional menționate?

2) În cazul în care se invocă exercitarea unor acte de violență de gen împotriva femeilor, pentru a stabili apartenența la un anumit grup social ca motiv de persecuție în sensul articolului 10 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2011/95 trebuie luat în considerare exclusiv genul biologic sau social al victimei persecuției (violența împotriva unei femei, pentru simplul motiv că este o femeie), formele/actele/acțiunile concrete ale persecuției, precum cele enumerate neexhaustiv în cuprinsul considerentului (30) al Directivei 2011/95, pot fi decisive pentru „vizibilitatea grupului în societate”, cu alte cuvinte criteriul de diferențiere al acestui grup, în funcție de condițiile predominante din țara de origine sau aceste acte pot privi numai actele de persecuție prevăzute la articolul 9 alineatul (2) literele (a) sau (f) din Directiva 2011/95?

3) În cazul în care solicitanta de protecție invocă acte de violență de gen sub forma actelor de violență domestică, genul biologic sau social constituie un motiv suficient pentru a stabili apartenența la un anumit grup social în sensul articolului 10 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2011/95 sau trebuie să se stabilească un criteriu de diferențiere suplimentar al grupului, în sensul interpretării literale a acestei dispoziții, potrivit căreia condițiile trebuie să fie îndeplinite cumulativ, iar aspectele legate de gen alternativ?

4) În cazul în care solicitanta invocă acte de violență de gen sub forma actelor de violență domestică săvârșite de un agent de persecuție neguvernamental, în sensul articolului 6 litera (c) din Directiva 2011/95, dispoziția articolului 9 alineatul (3) din această directivă trebuie să fie interpretată în sensul că, pentru existența unei legături de cauzalitate, este suficient să se constate o legătură între motivele de persecuție prevăzute la articolul 10 alineatul (1) și actele de persecuție în sensul alineatului (1) de la articolul 9 sau trebuie să se constate în mod obligatoriu absența protecției împotriva actelor de persecuție invocate, ori legătura

de cauzalitate există în cazul în care agenții de persecuție neguvernamentali nu recunosc ca atare actele individuale de persecuție/violență legate de genul persoanei persecutate?

5) În cazul în care sunt îndeplinite celelalte condiții necesare în acest scop, amenințarea reală cu o crimă de onoare în cazul unei eventuale întoarceri în țara de origine poate să justifice acordarea protecției subsidiare în temeiul articolului 15 litera (a) din Directiva 2011/95 coroborat cu articolul 2 din CEDO [Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale] (moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat) sau aceasta trebuie să fie calificată drept vătămare gravă în sensul articolului 15 litera (b) din Directiva 2011/95 coroborat cu articolul 3 din CEDO, astfel cum este interpretat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului ținând seama de evaluarea globală a riscului să fie comise alte acte de violență de gen sau, pentru acordarea acestei protecții, este suficient ca solicitanta să își exprime refuzul subiectiv de a beneficia de protecția țării sale de origine?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, articolul 78 alineatul (1)

Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate, în special considerentele (17), (29) și (30), precum și articolul 2 literele (d) și (f), articolul 4 alineatul (3) litera (c), articolul 6, articolul 7 alineatul (2), articolul 9 alineatele (1)-(3), articolul 10 alineatele (1) și (2).

Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale, în special articolul 33 alineatul (2) și articolul 40, alineatele (2) și (3)

Rezoluția Parlamentului European (PE) din 8 martie 2016 referitoare la situația refugiaților și a solicitanților de azil în UE [2015/2325(INI), denumită în continuare „Rezoluția PE din 8 martie 2016”], în special punctele 13, 15 și 18

Rezoluția Parlamentului European din 12 septembrie [2017] referitoare la propunerea de decizie a Consiliului privind încheierea, de către Uniunea Europeană, a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice [COM(2016)0109 – 2016/0062(NLE)]

Rezoluția Parlamentului European din 4 aprilie 2019 de solicitare a unui aviz din partea Curții de Justiție cu privire la compatibilitatea cu tratatele a

propunerilor de aderare a Uniunii Europene la Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice și privind procedura de aderare [2019/2678(RSP)]

Decizia (UE) 2017/866 a Consiliului din 11 mai 2017 privind semnarea, în numele Uniunii Europene, a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, în ceea ce privește azilul și nereturnarea [JO 2017, L 131, p. 13]

Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene invocată

Hotărârea (Marea Cameră) din 14 mai 2020, FMS și alții (cauzele conexe C-924/19 PPU și C-925/19 PPU, EU:C:2020:367), în special punctele 192, 196 și 197

Hotărârea din 7 noiembrie 2013, X și alții (cauzele conexe C-119/12-C-201/12, EU:C:2013:720), punctele 45-47

Hotărârea din 4 octombrie 2018, Ahmedbekova (C-652/16, EU:C:2018:801), punctul 89

Dispoziții de drept internațional invocate

Convenția privind statutul refugiaților, semnată la 28 iulie 1951 la Geneva, astfel cum a fost completată și modificată prin Protocolul privind statutul refugiaților, semnat la New York la 31 ianuarie 1967 (denumită în continuare „Convenția de la Geneva privind statutul refugiaților”), în special preambulul și articolul 1 litera A punctul (2)

Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW [Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women], denumită în continuare „Convenția împotriva discriminării femeii”), adoptată la 18 decembrie 1979 de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, în special articolul 1 din aceasta

Recomandări generale ale Comitetului CEDAW privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor, punctele 19, 24 și 25

Convenția privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la 7 aprilie 2011 de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei (denumită în continuare „Convenția de la Istanbul”), în special articolele 2, 3, 60 și 61

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (denumită în continuare „CEDO”), în special articolele 2, 3 și 15

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 9 iunie 2009, OPUZ împotriva Turciei (nr. 33401/02), punctele 97 și 98

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 20 iulie 2010, N împotriva Suediei (nr. 23505/09), punctele 55, 59, 60, 61 și 62

Legislația națională

Zakon za ubezhishteto i bezhantsite (Legea privind azilul și refugiații, denumită în continuare „ZUB”), în special articolele 8, 9, 13 și 76b, precum și secțiunea 1 punctele 5 și 6 din dispozițiile de completare a ZUB

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 Reclamanta, WS, este o resortisantă a Republicii Turcia, iar apartenența sa etnică este kurdă, este musulmană sunită și divorțată. În luna iunie a anului 2018, ea a părăsit Turcia în direcția Bulgariei, în mod legal, cu un pașaport național și cu o viză de muncă. Ea a ajuns în orașul Plovdiv din Bulgaria. Prin intermediul unei călăuze, ea a obținut o viză de o săptămână pentru Germania și a călătorit cu avionul la Berlin, la o mătușă. La 21 iunie 2018, aceasta a depus o cerere de protecție în acest oraș, însă, prin decizia Darzhavna agentsia za bezhantsite (Agenția Națională pentru Refugiați, denumită în continuare „DAB”) din 28 februarie 2019, a fost reprimită în Bulgaria în urma unei cereri de preluare formulate de Republica Federală Germania în vederea examinării cererii sale de protecție internațională.
- 2 În cadrul a trei audieri desfășurate în luna octombrie a anului 2019, reclamanta a declarat că a avut în Turcia probleme cu fostul său soț, BS, cu care a fost căsătorită forțat de familia ei și cu care avea trei fiice. După mai multe cazuri de violență, în urma cărora a fost plasată în mod repetat în instituții pentru femeile victime ale violenței, ea și-ar fi părăsit soțul în luna septembrie a anului 2016, începând să locuiască împreună cu un alt bărbat. Ea ar fi încheiat cu acesta din urmă, în anul 2017, o căsătorie religioasă, din care ar fi rezultat un fiu. Familia sa biologică nu ar fi sprijinit-o în cursul conflictelor cu BS. Ea arată că se teme pentru viața ei și prezintă dovezi că a fost amenințată de fostul ei soț, de familia lui și de familia ei biologică, de care se temea că o va ucide dacă se va întoarce în Turcia. De primul ei soț ar fi divorțat în mod oficial din luna septembrie a anului 2018, dată la care părăsise deja Turcia.
- 3 Prin decizia din 21 mai 2020, directorul DAB a respins cererea lui WS de protecție internațională. Autoritatea administrativă a considerat irelevante pentru cererea de protecție internațională motivele invocate pentru părăsirea Turciei. Aceasta a reținut că respectivele motive nu vizează unul dintre motivele prevăzute de legea bulgară, și anume o temere fondată de a fi persecutată din cauza „rasei”,

a religiei, a naționalității, a opiniilor politice sau a apartenenței la un anumit grup social. În plus, reclamanta nu ar fi pretins că este persecutată din cauza genului ei. Această decizie a fost atacată în instanță și a fost confirmată de Administrativen sad Sofia grad (Tribunalul Administrativ din Orașul Sofia, Bulgaria) și de Varhoven administrativen sad (Curtea Administrativă Supremă, Bulgaria).

- 4 La 13 aprilie 2021, WS a depus o nouă cerere de protecție internațională și a atașat alte nouă dovezi scrise, pe care le consideră relevante în ceea ce privește situația ei personală și țara ei de origine. Pe baza acestora, WS susține că există, în ceea ce o privește, motive care justifică acordarea statutului de refugiat [în temeiul articolului 8 alineatul (1) din ZUB] bazate pe apartenența ei la un anumit grup social, și anume cel al femeilor care au fost supuse unor acte de violență domestică și cel al femeilor care sunt potențiale victime ale unor crime de onoare. În această cerere se arată că autorii persecuției sunt agenți neguveramentali, împotriva cărora statul turc nu o poate proteja, oricare ar fi măsurile adoptate de acesta. Împotriva unei eventuale întoarceri în Turcia se ridică obiecția că străina nu are în această țară nicio persoană în care ar putea avea încredere și se teme că va fi ucisă de fostul ei soț sau că va fi victimă a unei crime de onoare săvârșită de familia lui sau de familia ei biologică sau că va fi din nou constrânsă la o căsătorie. Ea consideră că situația ei s-a agravat între timp, întrucât a avut un copil cu un bărbat cu care nu este căsătorită, menționând, ca element nou, retragerea Turciei din Convenția de la Istanbul, în luna martie a anului 2021. WS arată că îndeplinește condițiile de acordare a statutului umanitar prevăzute la articolul 9 alineatul (1) punctele 1 și 2 din ZUB, în măsura în care, în cazul unei eventuale întoarceri în Turcia, va fi expusă unor încălcări ale articolelor 2 și 3 din CEDO.
- 5 Serviciul de audiere al DAB nu a admis cererea ulterioară de deschidere a unei proceduri de acordare a protecției internaționale, formulată de WS. Împotriva acestei respingeri se îndreaptă acțiunea inițiată de WS la instanța de trimitere. Hotărârea acestei instanțe nu poate fi atacată cu recurs. Aceasta este definitivă și intră în vigoare la data pronunțării sale.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 6 Reclamanta solicită anularea deciziei serviciului de audiere al DAB. Ea consideră că, prin cererea ulterioară de protecție, a prezentat dovezi scrise noi privind situația sa personală și țara sa de origine. Ea susține că, în ceea ce o privește, sunt îndeplinite condițiile legale de acordare a statutului de refugiat, respectiv că a prezentat dovezi noi referitoare la condițiile de acordare a statutului umanitar în temeiul ZUB.
- 7 Pârâta se apără și solicită respingerea acțiunii. Ea apreciază că dovezile scrise au fost examinate în decizia atacată și că solicitanta nu a prezentat elemente noi în privința situației sale personale și a țării sale de origine, care să justifice statutul de refugiat și statutul umanitar în temeiul ZUB și care să nu fi fost deja luate în considerare cu ocazia refuzului anterior de acordare a protecției internaționale.

- 8 Potrivit aprecierii instanței de trimitere, sunt îndeplinite condițiile unei cereri de decizie preliminară adresate Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Tribunalul consideră că trimiterea preliminară este admisibilă, întrucât situația de fapt și de drept din speță intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, mai exact al Directivei 2013/32/UE și al Directivei 2011/95/UE. Instanța însărcinată cu judecarea prezentei cauze arată că nu a putut identifica hotărâri ale Curții de Justiție cu privire la probleme identice, care să fie utile pentru soluționarea litigiului cu care este sesizată.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 9 În opinia instanței de trimitere, aprecierea existenței unor elemente noi în ceea ce privește antecedentele reclamantei în domeniul migrației este direct legat de examinarea problemei dacă aceasta îndeplinește condițiile materiale de acordare a protecției internaționale în temeiul Directivei 2011/95/UE. Ținând seama de considerentul (17) al acestei directive, instanța de trimitere identifică cercul instrumentelor de drept internațional care sunt obligatorii pentru statele membre în temeiul acestei dispoziții. Acestea sunt, alături de Convenția de la Geneva și de Protocolul privind statutul refugiaților asociat acesteia, Convenția împotriva discriminării femeii și Convenția de la Istanbul (în special în ceea ce privește definițiile juridice prevăzute la articolele 34-40 din aceasta). Deși această din urmă convenție nu este aplicabilă în Bulgaria (întrucât, potrivit deciziei Curții Constituționale bulgare, ea nu este conformă cu Constituția bulgară și, prin urmare, nu poate fi ratificată), instanța de trimitere consideră că, având în vedere articolul 10 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2011/95, aceasta este relevantă pentru a evalua condițiile din țara de origine în cazul unei eventuale întoarceri a solicitantei în această țară (în special ținând seama de retragerea Turciei din această convenție).
- 10 Problema principală care se ridică pe fond în contextul tratatelor internaționale aplicabile este dacă, în cadrul aprecierii noțiunii de „violență împotriva femeilor întemeiată pe gen”, instanța de trimitere poate să aibă în vedere definițiile legale din această convenție împotriva discriminării femeii și pe Convenția de la Istanbul sau dacă această noțiune are o semnificație autonomă proprie. Pentru a clarifica aceste aspecte, a fost formulată **prima întrebare preliminară**.
- 11 În ceea ce privește **a doua întrebare preliminară**, instanța însărcinată cu judecarea prezentei cauze găsește orientări de interpretare utile în Recomandările generale nr. 19, 24 și 25 ale Comitetului CEDAW al Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare a femeilor (denumit în continuare „Comitetul CEDAW”). Potrivit acestor orientări, violența de gen este definită, pe de o parte, ca o violență îndreptată împotriva unei femei pentru că este o femeie sau care afectează în mod disproporționat femeile și, pe de altă parte, ca fiind îndreptată împotriva unor grupuri de femei care sunt vulnerabile sau defavorizate sau împotriva unor grupuri de femei care, pe lângă discriminarea îndreptată

împotriva lor ca femei, pot fi expuse de asemenea unei discriminări multiple întemeiate pe alte motive precum „rasă”, identitate etnică sau religioasă, vârstă sau alți factori.

- 12 De asemenea, Convenția de la Istanbul definește, pe de o parte, „violența de gen împotriva femeilor” drept violență îndreptată împotriva unei femei pentru motivul că este o femeie și „violența împotriva femeilor” drept o încălcare a drepturilor omului. Potrivit instanței de trimitere, această încălcare a drepturilor omului poate fi raportată la actele de persecuție prevăzute la articolul 9 alineatul (1) din Directiva 2011/95/UE. Pe de altă parte, Convenția de la Istanbul definește „violența domestică” drept toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care survin în familie sau în unitatea domestică sau între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima. În opinia instanței de trimitere, actele concrete de violență de gen împotriva femeilor astfel reglementate corespund actelor de persecuție prevăzute la articolul 9 alineatul (2) literele (a) și (f) din Directiva 2011/95/UE.
- 13 În continuare, instanța de trimitere ține seama de Rezoluția PE din 8 martie 2016. În aceasta se subliniază faptul că formele de violență și discriminare de gen, astfel cum este violența sexuală, căsătoriile forțate, violența domestică, așa-zisele crime de onoare și discriminările de gen [autorizate de stat] reprezintă acte de persecuție și ar trebui să constituie motive valide pentru a solicita azil în Uniunea Europeană. Cu toate acestea, instanța de trimitere ține seama de Concluziile avocatului general G. Hogan prezentate la 11 martie 2021, în procedura de cerere de aviz 1/19, inițiată la solicitarea Parlamentului European (EU:C:2021:198). Potrivit punctului 161 din concluzii, dreptul Uniunii nu prevede, în stadiul actual, o obligație generală de a lua în considerare violența împotriva femeilor ca o formă de persecuție care poate conduce la acordarea statutului de refugiat.
- 14 În ceea ce privește calificarea violenței de gen împotriva femeilor drept motiv care justifică acordarea protecției internaționale, instanța de trimitere ridică problema interpretării pe care înțelege să o dea noțiunii de apartenență la un anumit grup social în sensul articolului 10 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2011/95. În special, dacă genul biologic/social al victimei persecuției (violență împotriva unei femei pentru simplul motiv că este o femeie) este suficient pentru a stabili o astfel de apartenență. Sau dacă formele/actele/acțiunile concrete ale persecuției pot fi determinante pentru „vizibilitatea grupului în societate” (cu alte cuvinte pentru criteriul de diferențiere al acesteia), ținând seama totodată de condițiile predominante din țara de origine. În sfârșit, dacă aceste acte pot privi numai acte de persecuție în sensul articolului 9 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2011/95. Cu alte cuvinte, dacă, ținând seama de interpretarea literală a articolului 10 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2011/95, ar trebui să se stabilească un criteriu de diferențiere suplimentar al grupului.
- 15 În considerațiile sale referitoare la **a treia întrebare preliminară**, instanța însărcinată cu judecarea prezentei cauze constată că articolul 10 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2011/95 prevede două condiții cumulative care trebuie să fie

îndeplinite pentru a stabili apartenența la un anumit grup social. Pe de o parte, membrii grupului să împărtășească [„o caracteristică înăscută” sau „o istorie comună ce nu poate fi modificată” sau o caracteristică sau o credință „atât de fundamentală pentru identitate sau conștiință încât nu ar trebui să i se ceară unei persoane să renunțe la aceasta”. Pe de altă parte, grupul respectiv trebuie să aibă o identitate proprie clară în țara în cauză, fiind perceput ca „diferit” de societatea din jurul său.

- 16 În același timp, dispoziția menționează în mod expres ca fiind relevante pentru această noțiune aspectele legate de gen, inclusiv orientarea sexuală, însă prin utilizarea conjuncției „sau”, care este o referire la existența unor alternative: în vederea stabilirii apartenenței la un anumit grup social sau a identificării caracteristicilor unui astfel de grup.
- 17 Instanța de trimitere subliniază că definiția apartenenței la un anumit grup social nu poate fi interpretată independent de condițiile din țara de origine. Totuși, aceasta arată că, în încercarea de a califica violența domestică invocată drept o formă de violență de gen, trebuie să se țină seama de împrejurarea că aceasta trebuie să privească femeile la toate nivelurile societății, indiferent de vârsta lor, de educația lor, de veniturile lor, de statutul lor social sau de țara lor de origine. Cu toate acestea, în anumite societăți, actele de violență domestică sunt prea des considerate o problemă personală și prea ușor tolerate. Acest lucru împiedică și mai mult instanța de trimitere să considere că forma/actul/acțiunea concretă a violenței de gen (violenței domestice) este determinantă pentru „vizibilitatea grupului în societate”, ca parte a definiției prevăzute la articolul 10 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2011/95. În schimb, o particularitate a persecuției de gen invocate este că persoana care exercită violența este o persoană deja cunoscută victimei, iar victima se află adesea într-o poziție de dependență economică sau de alt tip față de această persoană, ceea ce sporește teama de a denunța violența. În consecință, victima riscă să devină din nou victimă a respectivei persoane sau a familiei. Instanța de trimitere găsește aici argumente suplimentare care se opun împrejurării că, în privința actelor de violență domestică invocate în mod concret în speță, forma/acțiunile persecuției de gen sunt determinante pentru „vizibilitatea” grupului în societate în sensul dispoziției în discuție din Directiva 2011/95.
- 18 În considerațiile referitoare la **a patra întrebare preliminară**, instanța de trimitere reține, cu titlu incidental, că, pentru definirea apartenenței la un anumit grup social, în speță este relevant numai genul biologic sau social al solicitantei. Tribunalul identifică un indiciu în favoarea interpretării menționate anterior în cuprinsul considerentului (30) al Directivei 2011/95 și la articolul 4 alineatul (3) din aceasta. În special, potrivit instanței de trimitere, violența împotriva unei femei pentru motivul că este o femeie reprezintă motivul de persecuție relevant. Victima a suferit o serie de forme/acte/acțiuni de persecuție de gen, inclusiv violența domestică invocată și amenințarea cu o crimă de onoare. În cazul în care aceste acte/acțiuni concrete, prin natura sau prin caracterul lor repetat, ating nivelul de gravitate prevăzut la articolul 9 alineatul (1) din Directiva 2011/95,

putând fi calificate drept o încălcare gravă a drepturilor fundamentale ale omului, violența de gen este un motiv pentru acordarea statutului de refugiat, cu condiția ca solicitantul să demonstreze o teamă fondată de persecuție.

- 19 În pofida acestei împrejurări, instanța însărcinată cu judecarea prezentei cauze ezită să califice violența de gen sub forma violenței domestice invocate drept motiv pentru acordarea protecției internaționale. Problema care se ridică este referitoare la modul în care trebuie să fie stabilită, în sensul articolului 6 litera (c) din Directiva 2011/95, legătura de cauzalitate menționată la articolul 9 alineatul (3) din Directiva 2011/95/UE în cazurile de invocare a violenței exercitate de un agent de persecuție neguvernamental. Având în vedere utilizarea conjuncției „sau” în considerentul (29) al Directivei 2011/95 și la articolul 9 alineatul (3) din această directivă, legătura de cauzalitate este interpretată după cum urmează: (i) legătura dintre motivele persecuției și actele de persecuție sau (ii) legătura dintre motivele persecuției și absența protecției împotriva actelor de persecuție în cazurile în care nu există nicio legătură între motive și actele de persecuție.
- 20 Or, potrivit definiției prevăzute la articolul 6 litera (c) din Directiva 2011/95, în cazul în care la originea persecuției invocate este un agent neguvernamental, agenții menționați la literele (a) și (b) nu sunt în măsură sau nu au intenția de a oferi protecție împotriva persecuției, respectiv a unei vătămări grave în sensul articolului 7. În acest sens, în cazul concret de violență, ar trebui să se stabilească în mod obligatoriu o legătură de cauzalitate cu lipsa protecției din țara de origine. În această privință, instanța de trimitere ridică de asemenea problema pertinentei, în vederea stabilirii legăturii de cauzalitate în temeiul articolului 9 alineatul (3) din directiva menționată, a împrejurării că nici agenții de persecuție neguvernamentali, nici victimele nu consideră actele individuale de persecuție/violență ca atare ca fiind acte de gen sau îndreptate împotriva victimei numai din cauza genului biologic sau social. În special, cum trebuie apreciată această întrebare în ipoteza în care solicitanții nu indică, cu ocazia descrierii antecedentelor lor în domeniul migrației, faptul că au avut „probleme de gen”? Astfel, în speță, autoritatea administrativă a considerat de asemenea că „reclamanta este majoră și că nu a fost persecutată din cauza genului ei”.
- 21 **A cincea întrebare preliminară** este adresată de instanța de trimitere în ipoteza în care persecuția invocată sub forma violenței de gen – violenței domestice – nu s-ar dovedi un motiv pentru acordarea statutului de refugiat. În acest caz, ar trebui să se examineze dacă condițiile de acordare a protecției subsidiare sunt îndeplinite, și anume dacă solicitanta, în cazul în care ar fi trimisă în țara sa de origine, ar fi supusă unui risc real de a suferi vătămrile grave definite la articolul 2 litera (f) din Directiva 2011/95 coroborat cu articolul 15 literele (a) și (b) din aceasta. În această privință, instanța ține seama de considerentul (34) al Directivei 2011/95 coroborat cu articolele 2 și 3 din CEDO, precum și de articolul 3 litera a din Convenția de la Istanbul și de punctele 1 și 7 din Recomandarea generală nr. 19 a Comitetului CEDAW. Aceste dispoziții definesc

violența de gen ca fiind o încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

- 22 În acest context, instanță însărcinată cu judecarea prezentei cauze ridică problema modului în care trebuie calificată, în scopurile protecției subsidiare, amenințarea invocată cu o crimă de onoare – dacă, în temeiul articolului 15 litera (a) din Directiva 2011/95, aceasta este suficientă pentru a constata existența unui risc real de a suferi vătămări grave sau dacă trebuie interpretată ca fiind un tratament inuman sau degradant în sensul articolului 15 litera (b) din Directiva 2011/95 coroborat cu articolul 3 din CEDO, și anume în ceea ce privește riscul – invocat de solicitantă – al unei noi căsătorii forțate, al unei stigmatizări în societatea care disprețuiește femeile singure care au un copil născut în afara căsătoriei și teama de a deveni din nou victima fostului soț sau a familiei.

În special, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă elementul subiectiv al definiției prevăzute la articolul 2 litera (f) din Directiva 2011/95 („[...] nu dorește protecția respectivei țări”), inclusiv refuzul de a recurge la centre de refugiu pentru victimele violenței domestice, și anume din cauza perspectivei cvasi-detenției pentru mai mulți ani care îi determină pe mulți să se întoarcă în relații familiale violente, întrucât nu beneficiază de un sprijin masculin sau familial, este suficient pentru acordarea protecției subsidiare, atunci când există o amenințare reală cu o crimă de onoare, care presupune îndeplinirea unui singur act din partea infractorului.